

Klauzurní práce č. 3 (103) konaná dne 8. června 2012

Kronika přátelství Zbyška a Ctirada

Zbyšek (18 let) a Ctirad (19 let) byli nejlepší přátelé. Ctirad požádal Zbyška o půjčku ve výši 8 000 Kč na nákup nového mobilního telefonu. Zbyšek mu peníze půjčil, ale Ctirad přes opakované výzvy peníze nevrátil. Zbyšek se tedy rozhodl, že se „ke svým penězům“ dostane vlastními prostředky. V rodinném domě Ctiradových rodičů se Zbyšek dobře vyznal, věděl, kde má Ctirad uschovány peníze. Rozhodl se, že vnikne do domu Ctiradových rodičů a peníze si vezme, ale pak ho napadlo, že využije svého mladšího bratra Petra (16 let).

Mladšímu bratrovi Petrovi (16 let) vysvětlil, že nic nezákonného nečiní, protože půjde jen pro peníze, které náleží Zbyškovi, a poradil mu, jak se do vily Ctiradových rodičů dostane, a kde má hledat peníze, které vezme. Následující den ráno Zbyšek a Petr vyrazili k domu Ctiradových rodičů. Zbyšek zůstal venku před domem a hlídal („dělal zed“) – měl Petra upozornit, kdyby se někdo z obyvatel domu vrátil nečekaně domů. Petr vyšplhal po hromosvodu do 2. patra, rozbil malé okénko na balkóně, kterým vnikl balkónem do domu. Ve Ctiradově pokoji našel ve skrýši v knihovně peníze, vzal si 8 000 Kč v tisícikorunových bankovkách, které ukryl do kapsy saka. Při odchodu z místnosti byl Petr překvapen Ctiradem, který nečekaně přišel domů. Překvapený Petr vzal bronzovou bystu Bedřicha Smetany o hmotnosti 2 kg stojící v pokoji a dvakrát s ní udeřil Ctirada do břicha a jednou do hlavy, aby Ctirada omráčil. Po zásahu Petra Ctirad upadl na podlahu a krvácel. Petr se mu ani nepokusil pomoci a rychle z domu odešel stejnou cestou, jakou přišel. Ctirad utrpěl otřes mozku, pohmoždění v oblasti břicha a tržnou ránu na hlavě s celkovou dobou pracovní neschopnosti tři týdny.

Otázky

1. Jak právně posoudíte jednání Petra ? Odůvodněte
2. Jak právně posoudíte jednání Zbyška ? Odůvodněte.
3. Obžaloba na Petra byla podána pro jednání popsané v zadání. V hlavním líčení vyšlo najevo, že Petr poté, co udeřil pěstí poškozeného Ctirada do hlavy, jej prudce odstrčil

od sebe a Ctirad se uhodil do hlavy o polici, kde stála bysta, zranil se na hlavě a v důsledku tohoto zranění později zemřel. Může soud jednat na základě původní obžaloby ? Odůvodněte.

4. Posuďte kauzu pro případ, že během vyšetřování vyjde najevo, že Petr spáchal čin na den svých patnáctých narozenin. Odůvodněte.
5. Důchodce Nováček, který bydlel v domě naproti domu Ctiradových rodičů, byl předvolán jako svědek k výslechu na den 15. 12. 2011 v 15 hodin. K danému úkonu se však nemohl ze zdravotních důvodů dostavit. Svoji neúčast však neomluvil a nedostavil se ani na náhradní termín výslechu, který mu určil policejní orgán. Policejní orgán proto svědkovi uložil pořádkovou pokutu ve výši 3 000 Kč. Usnesení bylo doručeno svědkovi dne 18. 1. 2012. Svědek Nováček s takovým postupem nesouhlasil a následující den doručil policejnímu orgánu přepis, ve kterém uváděl: „S výší pořádkové pokuty nesouhlasím. Zaplatím jen 500 Kč. Nováček.“ Policejní orgán uznal, že výše pořádkové pokuty byla příliš vysoká a snížil ji na 700 Kč. Postupoval policejní orgán správně ? Odůvodněte.
6. Okresní soud pro mládež rozhodl o trestné činnosti Petra odsuzujícím rozsudkem. Petr svého práva na podání odvolání využít nechtěl. Jeho matka podala jako zákonný zástupce svým jménem odvolání proti odsuzujícímu rozsudku ve prospěch Petra a proti jeho vůli. Je takový postup možný ? Odůvodněte.
7. Dne 26. 5. 2011 byl okresním soudem vyhlášen odsuzující rozsudek, jímž byl obžalovaný uznán vinným trestným činem poškození cizí věci podle § 228 tr. zák. Žádná ze stran se proti rozsudku neodvolala, rozsudek tak nabyl právní moci uplynutím lhůty pro odvolání. Okresní soud uložil obžalovanému trest obecně prospěšných prací ve výměře 200 hodin, které odpracoval během letních měsíců. Policejní orgán odhalil, že dne 10. 4. 2011 se obžalovaný dopustil krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zák. Tento skutek soud začal projednávat v lednu 2012. Bude moci soud aplikovat ustanovení o souhrnném trestu podle § 43 odst. 2 tr. zák. ? Odůvodněte.

Poznámka:

U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).

Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).

Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).

KLAUZURNÍ PRÁCE
KRONIKA PŘÁTELSTVÍ ZBYŠKA A CTIRADA
ŘEŠENÍ

1. Jak právně posoudíte jednání Petra? Odůvodněte.

Petr se dopustil v jednočinném souběhu dokonaného provinění krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a), b), c) TZ a dokonaného provinění porušování domovní svobody dle § 178 odst. 1, 2 TZ a tento skutek spáchal ve vícečinném souběhu s pokusem provinění těžkého ublížení na zdraví ve stadiu pokusu dle § 21 odst. 1, § 145 odst. 1, 2 písm. h) TZ.

Odůvodnění:

Přečinu krádeže dle § 205 odst. 1 a), b), c) TZ se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, čin spáchá vloupáním a bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím. Obviněný Petr se vyšplhal do 2. patra domu a rozbil malé okénko, kterým následně pronikl dovnitř, aby se zmocnil Ctiradových peněz, které dlužil jeho bratru Zbyškovi. Přestože Zbyšek peníze Ctiradovi půjčil, na základě smlouvy o půjčce došlo k převodu vlastnického práva. Předmětné peníze tak byly jak ve vztahu k Zbyškovi, tak k Petrovi věci cizí. Petr se zmocnil bankovek tak, že si je vstrčil do kapsy, a tím je odejmul z dispozice vlastníka. Tím, že si Petr přisvojil sumu 8 000 Kč, způsobil svým činem škodu nikoli nepatrnou (§ 138 TZ).

Vloupáním se dle § 121 TZ rozumí vniknutí do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonání jiné jistící překážky s použitím síly. V tomto případě se Petr vyšplhal do 2. patra domu a následně rozbil malé okénko, čímž překonal tzv. jinou jistící překážku s použitím síly.

Po zmocnění se peněz byl Petr překvapen Ctiradem. V úmyslu ponechat si peníze, kterých se zmocnil, udeřil Petr Ctirada bronzovou bystou Bedřicha Smetany. Proto jeho jednání posoudíme také jako trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. c) TZ – pachatel se bezprostředně po činu pokusí uchovat si věc násilím.

Přečinu porušování domovní svobody dle § 178 odst. 1, 2 TZ se dopustí ten, kdo neoprávněně vnikne do obydlí jiného a překoná překážku, jejímž účelem je zabránit vniknutí. Obviněný Petr se po hromosvodu vyšplhal do 2. patra a vnikl do domu oknem, které sám rozbil. Tím neoprávněně vnikl do obydlí jiného. Obydlím se dle § 133 TZ rozumí dům, byt i jiná prostora sloužící k bydlení. Zároveň překonání výškového rozdílu 2 pater a rozbítí okna kvalifikujeme jako překonání překážky, jejímž účelem je zabránit vniknutí.

Petr (16 let) je podle ZSVM osobou mladistvou, neboť v době spáchání činu dovršil patnáctý a nepřekročil osmnáctý rok věku [§ 2 odst. 1 písm. c) ZSVM]. Pro shora uvedené trestné činy, kterých se dopustil mladistvý Petr, použijeme označení provinění dle § 6 odst. 1 ZSVM.

Tyto trestné činy jsou ve stadiu dokonání, neboť došlo k naplnění všech zákonných znaků trestného činu.

V tomto případě se jedná o jednočinný souběh provinění krádeže a provinění porušování domovní svobody, neboť Petr jedním jednáním, jedním skutkem současně porušil zájem na ochraně majetku i zájem na ochraně domovní svobody.

Provinění těžkého ublížení na zdraví dle § 145 odst. 1, 2 písm. h) TZ se dopustí ten, kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví a spáchá takový čin ze zavrženíhodné pohnutky. Obviněný Petr dvakrát tvrdě udeřil bronzovou bystou Bedřicha Smetany poškozeného Ctibora do břicha a jednou zasáhl hlavu s úmyslem náhodného svědka svého činu omráčit. Při kvalifikaci skutku přihlížíme k tomu, co chtěl pachatel svým činem způsobit a jaká újma na zdraví skutečně vznikla. Pachatelovým úmyslem nebylo Ctirada usmrtit, nýbrž pouze zranit – omráčit. Tak vyloučíme trestný čin vraždy dle § 140 TZ. Musíme vzít v úvahu, do jakých oblastí těla pachatel svůj útok směřoval (břicho, hlava), s jakou intenzitou útok vedl, použití zbraně (bronzová bysta o hmotnosti 2 kg), která učinila útok proti tělu důraznější. Obviněný musel být s možným následkem svého jednání (poranění životně důležitých orgánů: mozek, orgány v oblasti břicha) alespoň v hrubých rysech srozuměn. Vzhledem k daným skutečnostem musíme kvalifikovat Petrovo jednání jako těžké ublížení na zdraví, neboť tam směřoval jeho úmysl. Byť se dopustil jednání bezprostředně směřujícího k těžké újmě na zdraví, k dokonání nedošlo. Výsledná zranění (tržná rána na hlavě, pohmožděliny v oblasti břicha, otřes mozku) neodpovídají kvalifikaci těžké újmy na zdraví

dle § 122 TZ. Nedošlo tedy k naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty, proto dané jednání posoudíme jako pokus provinění těžké újmy na zdraví.

Petrův čin je nutné kvalifikovat i podle odst. 2 písm. h) § 145, neboť Petr napadl Ctirada, aby ztížil své dopadení. Taková pohnutka je považována za zavrženíhodnou.

V tomto případě jde o vícečinný souběh provinění těžkého ublížení na zdraví ve stadiu pokusu ve vztahu k provinění krádeže a provinění porušování domovní svobody, neboť se pachatel dopustil více skutků. Za jeden skutek se považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, jsou-li zahrnuty zaviněním (č. 8/1995 Sb. rozh. tr.)

2. Jak právně posoudíte jednání Zbyška? Odůvodněte.

Jednání Zbyška posoudíme jako účastenství ve formě organizátorství k provinění krádeže dle § 24 odst. 1 písm. b), § 205 odst. 1 písm. a), b) TZ a k provinění porušování domovní svobody dle § 178 odst. 1, 2 TZ.

Odůvodnění:

Zbyšek přesvědčil svého bratra Petra, aby vnikl do domu Ctiradových rodičů a ze Ctiradova pokoje odcizil částku 8 000 Kč - tedy sumu, kterou Zbyšek Ctiradovi zapůjčil. Zbyšek celou akci naplánoval a řekl Petrovi jak postupovat. Znal místní podmínky a poradil bratrovi, jak se dostane dovnitř. Prozradil mu, kde se peníze ukrývají, a hlídal před domem Ctiradových rodičů.

Zbyšek se tedy dopustil jednání záležejícího v tom, že zosnoval provinění krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a), b) TZ v jednočinném souběhu s proviněním porušování domovní svobody dle § 178 odst. 1, 2 TZ (viz. řešení otázky č. 1). Zbyškovo jednání posoudíme jako zosnování trestného činu, neboť vyhledal osobu, která by čin provedla (bratr Petr), vymyslel plán spáchání (kudy se dostane do domu a kde najde peníze ukryty), zabezpečoval utajení trestné činnosti tím, že hlídal před domem. Samotného útoku na hodnoty chráněné trestním zákoníkem se však nedopustil. Proto posoudíme jeho jednání jako účastenství ve formě organizátorství nikoli spolupachatelství.

Účastenství spočívá na zásadě akcesority. Dané jednání tak můžeme posoudit jako účastenství jen v případě, že hlavní pachatel dospěl alespoň do stadia pokusu (§ 24 TZ). Tato podmínka byla splněna, neboť jak provinění krádeže, tak provinění porušování domovní svobody bylo dokonáno.

Pozn. Zbyškovo jednání nemůžeme kvalifikovat jako účastenství ve formě pomoci či návodu, protože ve vztahu k organizátorství se uplatní zásada subsidiarity. Zbyšek hlídal venku před domem, tedy dělal tzv. zed'. Tím, že usnadnil Petrovi spáchání provinění, se stal pomocníkem [srovnej § 24 odst. 1 písm. c TZ]. Zbyškovo jednání však posoudíme pouze jako organizátorství, tedy nejzávažnější formu účastenství, neboť forma pomoci je v ní již obsažena.

3. Obžaloba na Petra byla podána pro jednání popsané v zadání. V hlavním líčení vyšlo najevo, že Petr poté, co udeřil pěstí poškozeného Ctirada do hlavy, jej prudce odstrčil od sebe a Ctirad se hlavou uhodil o polici, kde stála bysta a v důsledku tohoto zranění později zemřel. Může soud jednat na základě původní obžaloby? Odůvodněte.

Ano, soud může jednat na základě původní obžaloby, neboť totožnost skutku je zachována, § 2 odst. 8 TŘ, § 220 odst. 1 TŘ.

Odůvodnění:

Zásada obžalovací [§ 2 odst. 8 TŘ] patří mezi základní zásady trestního řízení. Obžaloba může být podána jen pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání [§ 160 odst. 1, 5; § 176 TŘ], a soud může rozhodnout jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu [§ 220 odst. 1 TŘ]. Soud musí přezkoumat, zda skutek, který je uveden

v obžalobě, je totožný se skutkem, který vyšel najevo v hlavním líčení. Totožnost skutku zůstane zachována, bude-li zachována totožnost jednání nebo totožnost následku, resp. částečná totožnost jednání nebo částečná totožnost následku.

V hlavním líčení vyšlo najevo, že k jednání došlo poněkud jinak: Petr udeřil poškozeného Ctirada do hlavy (shoda jednání popsaného v obžalobě a jednání, které vyšlo najevo v hlavním líčení) a poté Ctirada odstrčil od sebe. Jednání tedy bylo zčásti totožné. Následek uvedený v obžalobě a vyšlý najevo v hlavním líčení se lišily. Totožnost skutku udrží částečná totožnost jednání. Soud může o skutku jednat na základě původní obžaloby.

4. Posud'te kauzu pro případ, že během vyšetřování vyjde najevo, že Petr spáchal čin na den svých patnáctých narozenin. Odůvodněte.

Státní zástupce usnesením trestní stíhání podle § 172 odst. 1 písm. d) TŘ zastaví. Trestní stíhání není přípustné, neboť jde o osobu, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná [§ 11 odst. 1 písm. d) TŘ]. Státní zástupce je současně povinen podle § 90 odst. 1 ZSVM podat návrh na uložení opatření podle § 93 ZSVM.

○ **Odůvodnění:**

Kauzu posuzujeme pro případ, že se Petr dopustil jednání popsaného v zadání v den svých patnáctých narozenin. Trestní odpovědnost začíná až dnem, který následuje po dni patnáctých narozenin (srovnej § 139 – počítání času). Dítě mladší patnácti let není pro nedostatek věku trestně odpovědné [§ 89 odst. 1 ZSVM, § 25 TZ]. V zadání je uvedeno, že se přípravné řízení dostalo již do fáze vyšetřování. Podezřelému tedy bylo sděleno obvinění podle § 160 odst. 1 TŘ, tím bylo i zahájeno trestní stíhání a Petr má procesní postavení obviněného. Následně vyšlo najevo, že Petr spáchal čin v den svých patnáctých narozenin. Nedostatek věku je jedním z důvodů nepřípustnosti trestního stíhání dle § 11 odst. 1 písm. d) TŘ. V takovém případě trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno. Státní zástupce postupem podle § 172 odst. 1 TŘ usnesením trestní stíhání zastaví [§ 172 odst. 1 písm. d) TŘ].

V souvislosti s tím je státnímu zástupci zákonem č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže uložena povinnost podat návrh na uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let, které se dopustilo činu jinak trestného [§ 93 ZSVM] bezodkladně poté, co se dozví, že trestní stíhání je nepřípustné [§ 90 odst. 1 ZSVM].

○ **5. Důchodce Nováček, který bydlel v domě naproti domu Ctiradových rodičů, byl předvolán jako svědek k výslechu na den 15. 12. 2011 v 15 hodin. K danému úkonu se však ze zdravotních důvodů nemohl dostavit. Svoji neúčast však neomluvil, a nedostavil se ani na náhradní termín výslechu, který mu určil policejní orgán. Policejní orgán proto svědkovi uložil pořádkovou pokutu ve výši 3 000 Kč. Unesení bylo doručeno svědkovi dne 18. ledna 2012. Svědek Nováček s takovým postupem nesouhlasil a následující den doručil policejnímu orgánu přípis, ve kterém stálo: „S výší pořádkové pokuty nesouhlasím. Zaplatím jen 500 Kč. Nováček“ Policejní orgán uznal, že výše pořádkové pokuty byla příliš vysoká a snížil ji na 700 Kč. Postupoval policejní orgán správně? Odůvodněte.**

Postup policejního orgánu nebyl správný. Policejní orgán nebyl oprávněn o stížnosti pana Nováčka rozhodnout, neboť nebyly splněny podmínky pro využití autoremedury. O stížnosti proti rozhodnutí policejního orgánu o uložení pořádkové pokuty dle § 146a) odst. 2 TŘ rozhoduje soud, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který ve věci vykonává dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení.

Odůvodnění:

Svědek Nováček nesouhlasil s výší uložené pořádkové pokuty, což vyjádřil v přípisu doručeném policejnímu orgánu. Učiněné podání posuzujeme vždy podle jeho obsahu, nikoli formy [§ 59 odst. 1 TŘ]. Byť tedy nebyl přípis nijak označen, považujeme jej vzhledem k obsahu za stížnost proti pořádkové pokutě uložené policejním orgánem.

O stížnosti zásadně rozhoduje nadřízený orgán. Pokud rozhodnutí vydal policejní orgán, je oním nadřízeným orgánem zpravidla státní zástupce, který ve věci vykonává dozor. V ustanovení § 146 a) TŘ jsou vymezeny výjimky, kdy v případech, ve kterých rozhodl policejní orgán, není nadřízeným orgánem státní zástupce, ale soud, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který ve věci vykonává dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení. Státní zástupce je vyloučen z přezkumu, neboť dával k vydání rozhodnutí souhlas.

Výjimkou z obecného postupu při přezkumu rozhodnutí je tzv. autoremedura. Tento postup je fakultativní. Základními podmínkami pro použití tohoto postupu je, že stížnost proti rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty je přípustná (§ 66 odst. 4 TŘ), byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a změna původního rozhodnutí se nedotkne práv jiné procesní strany. Vedle toho je třeba, aby orgán, proti jehož rozhodnutí stížnost směřuje, vyhověl stěžovateli v plném rozsahu - tedy změnil napadené rozhodnutí zcela v souladu s petitem, popř. nad petit stížnosti. V tomto případě nebyly splněny podmínky pro využití autoremedury, neboť policejní orgán nevyhověl stěžovateli v plném rozsahu. Policejní orgán měl věc předložit nadřízenému orgánu, kterým je v tomto případě podle § 146a) odst. 2 TŘ soud, v jehož obvodu je činný zástupce, který ve věci vykonává dozor nad zachováním zákonnosti.

6. Okresní soud pro mládež rozhodl o trestné činnosti Petra odsuzujícím rozsudkem. Petr svého práva na odvolání využít nechtěl. Jeho matka podala jako zákonný zástupce svým jménem odvolání proti odsuzujícímu rozsudku ve prospěch Petra a proti jeho vůli. Je takový postup možný? Odůvodněte.

Ano, takový postup umožňuje ustanovení § 34 odst. 1 TŘ, § 247 odst. 2 TŘ.

Odůvodnění:

Zákonný zástupce obviněného s omezenou způsobilostí k právním úkonům je mimo jiné oprávněn podávat za obviněného opravné prostředky [§ 34 odst. 1 TŘ]. Matka odsouzeného Petra tedy je osobou oprávněnou k podání odvolání. Matka ovšem měla podat odvolání za obviněného, tedy jménem obviněného, nikoli jménem vlastním [§ 247 odst. 2 TŘ].

7. Dne 26.5. 2011 byl okresním soudem vyhlášen odsuzující rozsudek, jímž byl obžalovaný uznán vinným trestným činem poškození cizí věci dle § 228 TZ. Žádná ze stran se proti rozsudku neodvolala, rozsudek tak nabyl právní moci uplynutím lhůty pro odvolání. Okresní soud uložil obžalovanému trest obecně prospěšných prací ve výměře 200 hodin, které odpracoval během letních měsíců. Policejní orgán odhalil, že dne 10. 4. 2011 se obžalovaný dopustil krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) TZ. Tento skutek soud začal projednávat v lednu roku 2012. Bude moci soud aplikovat ustanovení o souhrnném trestu dle § 43 odst. 2 TZ? Odůvodněte.

Ne, soud nebude moci aplikovat ustanovení o souhrnném trestu dle § 43 odst. 2 TZ. Dle § 43 odst. 4 TZ se ustanovení o souhrnném trestu neužije, jestliže dřívější odsouzení je takové povahy, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, § 65 odst. 4 TZ.

Odůvodnění:

Souhrnný trest představuje zvláštní způsob trestání souběhu trestných činů téhož pachatele. Představuje pro pachatele výhodnější postup, neboť se zohledňuje skutečnost, že pachatel spáchal další trestnou činnost, aniž by se mu dostalo varování v podobě vyhlášení odsuzujícího rozsudku. Uložení souhrnného trestu přichází v úvahu jen v případě vícečinného souběhu, pokud se o trestných činech rozhoduje v samostatných řízeních. Vícečinný souběh trestných činů je dán tehdy, jestliže ke spáchání trestných činů dojde dříve, než je vyhlášen odsuzující rozsudek, za předpokladu, že nabude právní moci a neplatí o něm fikce neodsouzení.

Soud neuloží souhrnný trest, jestliže k předchozímu odsouzení nelze přihlížet (fikce neodsouzení), § 43 odst. 4 TZ. V tomto případě se na pachatele hledí jako by nebyl odsouzen, neboť trest obecně prospěšných prací již byl vykonán [§ 65 odst. 4 TZ].